

LŐRINCZ P. GABRIELLA

Hallod, öreg, angyal szól!

Én láttam a Jézuskát! Kiabálva rohantam be a házba, az udvaron ropogott a lábam alatt a friss hó, az arcomat pirosra csípte a decemberi fagy, a hógolyózástól csupa víz volt a sapka alól kibúvó hajam. Hogy mit láthattam, el sem tudom képzelni, de az érzés, hogy az a valami, ami szép és fényes és hatalmas, a türelmetlen gyermekszívemet annyira megdobogtatta, hogy elképzeltem, milyen lehet, ha jön Jézuska. Bár tudtam, hogy ő a Betlehemben született kicsiny gyermek, aki jászolban fekszik, azt is tudtam, hogy ez ugyanaz a Jézus, aki Húsvétkor feltámadt, valóban! Mégis el kellett, hogy képzeljem, hogy jön, hogy végigjön a hófödte utcánkon, hogy minden házba visz ajándékot, nekem is hoz, hiszen szófogadó voltam, áll a karácsonyfa, bár szerényebb, mint néhány ismerősöm fája, és megdézsmáltam a szépre csomagolt cukorkát, de nagyon várom Őt. Azt tudtam, hogy a Mikulás szánnal jár, hogy megrázza a hosszú szakállát, és hull a hó, hogy a krampuszok virgácsot hoznak, Mikulás pedig gyümölcsöt és édességet. De Jézuska más. Ő szegényes körülmények között születik, azt énekeljük, hogy ő az Isten Fia, és Őt ünnepeljük majd Húsvétkor, tehát már fel kellett nőnie, nem is értettem, hogy miért hívják Jézuskának, de nem is érdekelt, csak az, hogy nagy fényességes varázslattal jön már, és hozza az ajándékot. És jött. Sohasem akkor, amikor vártam, nem jött addig, amíg el nem aludtam, soha nem láttam, soha nem mondhattam neki verset, mint a Mikulásnak, egészen másfajta várakozás volt ez, és másfajta ünnep, mint bármelyik.

December 15-én vágtuk le a disznót, minden évben, akkor kezdődött a karácsonyi készülődés. Az adventi vasárnapoknak messze nem kerítettünk akkora feneket, mint mostanában szokás. Füstre került a sonka és a kolbász, a disznóvágás pedig felért egy családi ünnepséggel, hiszen nemcsak a szűk család volt jelen az eseményen, hanem a távolabbi rokonok is jöttek segíteni. Ilyenkor már tudtuk, hogy közeleg az ünnep. Nem volt sem a közeli, sem a távoli ismerőseink vagy rokonaink között vegetáriánus (valójában nem is hallottam a szót sem), senki nem volt érzékeny a lisztre vagy a tejre. Azon dolgozott a család, hogy Karácsonyra minél több húsból készült étel ke-

rüljön az asztalra, és finomabbnál finomabb sütemények, kalácsok. A tepertős pogácsa illatát még ma is érzem, ha eszembe jutnak a régi Karácsonyok. Ahogyan hallom: „Hallod, Öreg, angyal szól!” Mert akkor még járták a betlehemezők a házakat. Bejöttek, maszkot és jelmezt viselve, vígan adták elő a betlehemi műsort, amelynek végén, amikor a Kisjézust ajándékozták, amikor énekeltek, mindenkinek könny szökött a szemébe. Hogy ennek mi lehet az oka, nem tudom megmondani, maga a hangulat talán, vagy a valós isteni ajándék? Ki tudhatja, hiszen azok közül, akikkel akkor átéltem ezeket a pillanatokot, már senki sem él. Amikor a betlehemes vidám társaság elvonult, lassan érkeztek a közeli rokonok, jöttek kántálni. Nyitva volt a kiskapu, nem kellett csöngetni, sem előre telefonálni, vagy sms-t írni. Jöttek, s ahogyan beléptek a házba, már hangzott is a *Mennyből az angyal*, s a *Leszállt az ég dicső Királya*. Tőlük tanultam, belenőttem ebbe a hagyományba. A felnőttek asztalhoz ültek, a gyermekeknek hokedli szolgált asztalként, körülötte sámlival, az volt a mi asztalunk, amihez szinte le sem ültünk, mert ki akar enni, még a sok finom falat sem tántorított el a várakozás gondolatától, hiszen ajándékot kapunk. Hallgattam a történeteket, amint a felnőttek felidéztek a régi dolgokat, nosztalgiáztak a régi karácsonyokról, s ők is elmondták, hogy a régi világ jobb volt, még ha szegényebb is. Hallottam a lágerről, a fogságba esett rokonokról, s így Trianonról, meg arról, hogy milyen volt a *csehek alatt*, vagy a *magyarok alatt* a Trianon utáni időszakban. Titkokat meséltek ilyenkor, nem vágtak egymás szavába, főleg, ha az idősebb beszélt, és senki nem nyomkodta a mobiltelefonját, hogy idegeneket köszöntsön. Nem neveztek annak, mégis a szeretet ünnepe volt az ilyen közös Karácsony. Nem beszéltek a szeretetről, nem volt egyházi vonatkozása az ünnepnek, bár Istenben hívő emberek voltak, de a családról szólt minden, s talán épp emiatt az Istenről, csak úgy, kimondatlanul. Miközben tanultuk, hogy hogyan kell felnőttnek lenni, elmeséltük egymásnak, hogy milyen ajándékot szeretnénk, hogy írtunk levelet a Jézuskának, ahogyan a Mikulásnak is azelőtt, és elvitte, úgyhogy biztos már az ajándék. És meséltünk arról is, hogy milyen élmény díszíteni a karácsonyfát, hogy hány darab üveggömb tört össze, és ki tudja még, miféle gyermektitkot mondtunk akkor el, amíg fáradtságunkat látva, valamelyik felnőtt ágyba nem parancsolt minket. A távolabbról érkezett unokatestvérek ilyenkor nálunk aludtak, ez külön emelte

„Volt egy egy öregapó...” – Bartók Béla emlékére

a hangulatot, hiszen olyasmi volt, mint manapság egy pizsamaparti, csak mi nem becéztük. Sokáig beszélgettünk még ilyenkor lefekvés után, mindig volt mondandónk, mindig kíváncsiak voltunk egymásra, és nem zavart az elalvásban, hogy a felnőttek a kántálást hátrahagyva, a finom házi bor hatására magyar nótát dalolnak. Néha nagy nevetésbe, néha sírásba hajlott egy ilyen beszélgetés, de az álmainkat ez már nem zavarta.

Én, aki soha nem tartoztam a korán kelők közé, Karácsony reggelén már reggel hatkor talpon voltam. Nem ásítottam, nem reggeliztem, az arcomat sem mostam meg, hanem rohantam egyből a fához, mert alatta volt az ajándék. Volt rajzfüzet, színesceruzacsomag, vastag pulóver, édesség, és volt, mindig volt ott mandarin is. A legfinomabb mandarin, amit életemben kóstoltam. Különleges, hiszen csak olyan gyümölcsöt ettem egész évben, ami a kertünk fáin megtermett. A család minden tagjának megmutattam minden egyes ajándékot. A ceruzákkal a rajzfüzetbe azonnal téli tájat és karácsonyfát rajzoltam és ajándékokat. A rózsaszín és a halványkék volt a kedvenc színem a ceruzakészletben, az alapsomagokban ugyanis ezek nem voltak benne, s különlegesnek éreztem magam attól, hogy van nekem ilyen. Miután a család minden tagja látta a csodáimat és a rajzaimat, már rohantam is az utcára, hogy megnézzem, az utcabeli gyerekek közül vannak-e már odakint.

És voltak, mindig volt valaki, aki csúszkált a jégen, aki szánkót húzott, vagy megdobált valakit hógolyóval, vagy aki épp földre huppanva nevetett. Együtt neveltünk aztán, és óriási hóembereket építettünk, répa orral és széndarabokból rakott szemekkel. Elmeséltük, hogy mit kaptunk, megmutattuk a kincseinket, dicsekedtünk, ahogyan csak egy gyermek tud. És ezután kezdődhetett csak igazán a téli szünet, mert megtörtént a varázslat, feltöltődtünk misztériummal, s egy egész évünk volt kitalálni, hogy mit szeretnénk majd a következő Karácsonykor ajándékba kapni a Jézuskától. Ma, ha erről mesélek a gyermekeimnek, tátott szájjal, kuncogva hallgatják, mint egy mesét, hogy miként történt az én gyermekkoromban. Nem tudják, hogy milyen is lehetett a szalonpapír, amelybe néha kockacukor, néha kockára vágott kenyérdarab került, és néha ugyanaz a szaloncukor volt évekig a fára aggatva. Ahogyan azt sem tudják elképzelni, hogy évente csak egyszer lehetett mandarint enni, hogy nagy volt a család, mégis elfértünk, hogy hétfőn adásszünet volt a tévében, de ez senkit sem zavart. Kántálók és betlehemesek már csak néhány kisfaluban járnak, a kapukat mindenki zárja, hiszen legalább ünnepkor pihenni akarnak az emberek.

A tepertős pogácsa és a beigli ma is épp olyan illatos, mint akkor volt, és ha van családtag, akivel beszélhetünk a régi ünnepekről, akkor mindenünk megvan.